

Zwerven door Haarlemse stadsnatuur

**Yorick Coolen (26) heeft zijn eerste boek geschreven: 'Natuurlijk Haarlem'
door Hein Flach**

In de zuidoosthoek van Schalkwijk ligt een bijzonder, maar klein natuurgebied. Het is een simpele passage in het zojuist verschenen boek 'Natuurlijk Haarlem' van Yorick Coolen, zoon van illustrator Eric J. Coolen.

„Ah”, herkent hij de beschrijving. „Dat is de start van het hoofdstuk over Poelbroek. Het is een van de speciale plekken waar ik ben geweest. Ook kwam ik er tijdens het schrijven van dat hoofdstuk achter dat een bijzonder dier als een hermelijn gewoon in Haarlem voorkomt.”

Yorick Coolen (26), die biologieles geeft op het Eerste Christelijk Lyceum, heeft zijn eerste boek geschreven. Hij is apetrots. „Ik ben er helemaal weg van.” Neem de omslag van 'Natuurlijk Haarlem': een patroon van muggen, gebroken door een felgroen gekleurde halsbandparkiet. Metafoor voor het altijd wat brave, grijzige Haarlem, dat ergens toch iets exotisch uitstraalt.

Na zijn middelbareschoolperiode op het Stedelijk Gymnasium koos hij voor de studie die hij leuk vond: biologie. Met name planten hebben zijn interesse. Coolen is overigens nog niet afgestudeerd aan de UvA. Hij zit in zijn master 'ecologie en evolutie'.

Stadsglossy

Hij schreef al stukjes voor de stadsglossy HRLM en zo werd het idee geboren een boek over de Haarlemse stadsnatuur te schrijven. „Bij uitgeverij In de Knipscheer zagen ze het wel zitten en boek te maken met dat soort artikelen.” Samen met zijn vader Eric J. Coolen zorgde hij voor de illustraties, met de kenmerkende strakke stijl van Eric en de wat lossere van Yorick. „Tekst vonden we bijna net zo belangrijk als de tekeningen. Ik ben heel visueel ingesteld. Ik denk dat de tekeningen erg bijdragen aan hoe je het verhaal leest.”

‘Natuurlijk Haarlem’ omvat 24 hoofdstukken, alle geschreven tussen de herfst van 2018 en de zomer van 2019. Yoricks stijl van schrijven is los en gemakkelijk; het zijn persoonlijke ervaringen en opvattingen over de stedelijke natuur, gelardeerd met geschiedkundige wetenswaardigheden. Een paar onderwerpen stonden vooraf vast: de grote plekken waar Coolen als kind vaak kwam zoals de Kweektuin, de Hout, buitenplaats Elswout en het strand.

„Een onderwerp dat ik niet voor ogen had, was de Algemene Begraafplaats. Ik fietste er toevallig langs. Heel bijzonder om daar rond te lopen. Al die bomen, en toch een beetje wild, veel aangeplant, al die graven - heel apart.” De illustratie bij dat hoofdstuk - een afbeelding van een schedel - zorgt er meteen voor dat je het verhaal op een andere manier leest, zegt de auteur. „Er hangt een beetje een grimmiger sfeer.”

Welke doelgroep heeft hij voor ogen? „Vooraf in natuur geïnteresseerde lezers. Ik heb het idee dat veel mensen denken dat natuur niet echt in de stad te vinden. Terwijl er juist overal natuur te vinden is! Niet alleen in Elswout, de Hout of in de Kennemerduinen. Daarom heb ik er vooral ook hoofdstukken over de stad zelf aan toegevoegd. Zo leer je over de natuur in heel Haarlem wel wat.”

Zijn werkwijze was simpel: „Ik ben door het jaar heen naar verschillende plekken gegaan, heb notities gemaakt en veel foto's genomen, en aan de hand daarvan de hoofdstukken geschreven. Elk hoofdstuk kun je apart lezen.”

Coolen jr. woont sinds een maand of negen in een woning op de Schotersingel. Een van de onderwerpen in zijn boek is 'winterse bolwerken'. De auteur beschrijft de ontstaansgeschiedenis, de architectuur en de bomen die er zijn aangeplant. Op een steenworp afstand van zijn huis bijvoorbeeld groeit een grote rode beuk, een van zijn favoriete bomen in Haarlem. Een ander bijzonder exemplaar is de ginkgo, of Japanse notenboom. „Ik loop vaak genoeg door de bolwerken, maar had geen idee dat er een 88-jarige ginkgo groeit op het Staten Bolwerk. De ginkgo wordt beschouwd als een levend fossiel. Er zijn resten van gevonden in fossielen van maar liefst 270 miljoen jaar geleden.”

Dit soort beschrijvingen vormt de opmaat voor een belangrijk hoofdstuk, 'buitengewone bomen' die de stad Haarlem herbergt. Het bomenregister meldt dat Haarlem tachtig monumentale bomen kent die zijn opgenomen in het landelijk register. In het Haarlemse register staan duizend 'monumentale' en tweeduizend 'waardevolle' bomen geclassificeerd. Veel exemplaren daarvan zijn uiteraard te vinden in de Haarlemmerhout. Maar er zijn meer bijzondere plekken. „Neem het Kenaupark. Aan de noordkant ervan groeit een heel grote, oude plataan van zeker 150 jaar oud.” Middenin het stadspark staat, in een kring, een zestal stammen van moerascypressen in het gras. „Ze worden gemakkelijk aangezien voor zes individuele bomen. Toch zitten ze allemaal vast aan één wortelmassa en behoren ze tot één enkel individu”, weet Coolen. Het boek is behalve een zwerftocht vooral een ontdekkingstocht door Haarlem en omgeving, door de tijd heen. De reis begint op een herfstige dag bij het Jaagpad. Elswout komt voorbij, een wandeling langs 'het regenachtige

Spaarne', de Kweektuin, een zwerftocht vanaf het Overveense Kopje tot de Brouwerskolk, de duinen, en eindigt op een zomeravond op het strand.

Exotische invasie

De auteur heeft zelf ook veel ontdekt. „Ik kijk nu veel bewuster naar natuur. Ik ben er echt diep ingedoken. Ik ben erachter gekomen dat ik eigenlijk niet zo veel wist over de geschiedenis van plekken, over welke soorten er precies groeien. Ik heb vroeger veel geroeid op Spaarne, ik kende de Put van Vink, een voormalige stortplaats. Daarentegen, sommige plekken kende ik helemaal niet, zoals het Poelbroekpark.”

Er is een hoofdstuk gewijd aan 'de Haarlemse mug', Coolen beschrijft de 'exotische invasie' van Haarlem, een stuk dat handelt over de halsbandparkiet, invasieve planten als de Japanse duizendknoop, nijlganzen, rivierkreeften en schildpadden die het milde klimaat blijken te overleven. „Nijlganzen naast het Spaarne, schildpadden erin en halsbandparkieten erboven geven Haarlem net een leuk, tropisch tintje.” Om dat hoofdstuk af te sluiten met een persoonlijke noot, als kwinkslag: „Mijn avondeten bestaat vanavond uit gegratineerde rode Amerikaanse rivierkreeft met Japanse duizendknoopcrumble na.”

Bron: *Haarlems Dagblad*, 6 mei 2020